

دوكتۇر ئانا سۆزلەپ بەرگەن ھېكايىلەر

ۋاكاكا بىلەن ئىشىنىشنىڭ
ئۇچار بېلىققا ئۆزگىرىشى

تېرىككەك

«يەل قورساق»

شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت - فوئو سۈرەت نەشرىياتى
شىنجاڭ ئېلېكترونلۇق نۇسخىسى نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

爱生气的“气鼓子”:维吾尔文/黎程程编;玛尔江·
吾买尔译. -- 乌鲁木齐:新疆美术摄影出版社:新疆
电子音像出版社, 2011.5
(博士妈妈讲故事)
ISBN 978-7-5469-1357-5

I. ①爱… II. ①黎… ②玛… III. ①连环画 - 作品
- 中国 - 现代 IV. ①J228.4

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2011)第 088971 号

丛 书 名 博士妈妈讲故事
书 名 爱生气的“气鼓子”
主 编 黎程程
译 者 玛尔江·吾买尔
责任编辑 努尔阿利亚·阿布都克里木
责任校对 买哈巴·铁外库
制 版 乌鲁木齐标杆集书刊设计有限公司
出 版 新疆美术摄影出版社
新疆电子音像出版社
发 行 新疆新华书店
印 刷 新疆新华印刷厂
开 本 880 mm × 1230 mm 1/24
印 张 2
版 次 2011 年 5 月 第 1 版
印 次 2011 年 6 月 第 1 次印刷
书 号 ISBN 978-7-5469-1357-5
总 定 价 58.00 元(全十册)

ۋاكاكا ئاكا - سىڭىللار يولدىن ئادىشىپ قاپتۇ.
بېلىق، راكلار:

— ئەسلىدە ئۇياقتىن مېڭىش كېرەك ئىدى.
— خاتا، ئەسلىي بۇياقتىن مېڭىش
كېرەك ئىدى، — دەپ ئاغزىغا كەلگەننى
جۆيلۈشۈپتۇ.

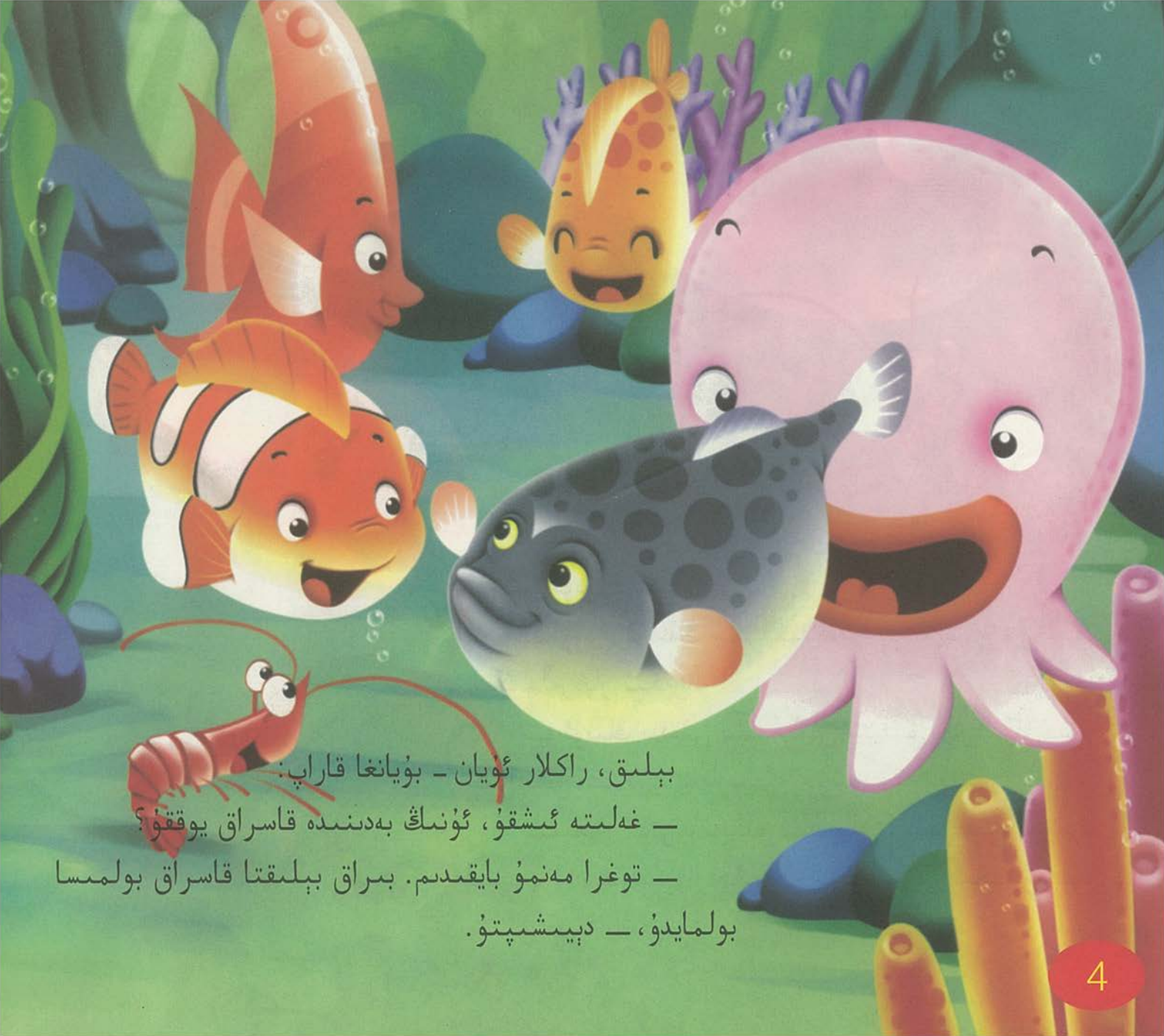

بېلىق، راكلار يېرىم كۈن مۇنازىرىلىشىپ، ئاخىرى:
— بۇ ھەدىمىزدىن سوراپ باقايلى! — دېگەن تەكلىپ-
نى بېرىپتۇ. ۋاكاكا ئاكا - سىڭىللار يۇمىلاق، ئالقىنى
شۇنداق يوغان، چىرايلىق بىر بېلىقنىڭ يولىنى توسۇۋالغان-
لىقىنى كۆرۈپتۇ.

بېلىق، راكلار بۇ چىرايلىق بېلىققا مەپتۇن بولۇپ
ئۆزىنى تۇتۇۋالالمىغان ھالدا:
— ۋۇي، ئۇ بەك چىرايلىقكىن، بەدىنىدە چىرايلىق
شەكىللەر بار ئىكەن!
— ئۇنىڭ بەدىنى نېمىدېگەن سىلىق، پارقىراق ھەم
چىرايلىق، — دەپ مۇنازىرىگە چۈشۈپ كېتىپتۇ.
بېلىجان ئەتراپتىكىلەرنىڭ ماختاشلىرىدىن پەخىر-
لىنىپ، بەدىنىدىكى رەڭگارەڭ شەكىللەرنى تېخىمۇ جۈ-
لالاندۇرۇشقا باشلاپتۇ.

بېلىق، راكلار ئۇيان - بۇيانغا قاراپ:
— غەلىتە ئىشقۇ، ئۇنىڭ بەدىنىدە قاسراق يوققۇ؟
— توغرا مەنمۇ بايقىدىم. بىراق بېلىقتا قاسراق بولمىسا
بولمايدۇ، — دېيىشىپتۇ.

ئۇ بېلىق كۆزلىرىنى چىمچىقلىتىپ تۇرۇپ:
— بېلىق قاسرىقى راستىنلا مۇھىممۇ؟ — دەپ سورىدى.
ئان ئىكەن، قىزىل بېلىق بەدىنىدىكى قاسراقنى كۆرسىتىپ
تۇرۇپ:

— بەدىنىمىزدىكى مۇشۇنىڭغا ئوخشاش پارچە - پارچە
قاتتىق قاسراقلار شۇ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

— قاسراق نېمىگە ئىشلىتىلىدۇ؟ — دەپ سوراپتە.
كەن، قىزىل بېلىق مۇرىسىنى ئېتىپ، قولىنى شىلتىپ
تۇرۇپ:

— مەنمۇ بىلمەيمەن، ئىشقىلىپ بېلىق قاسرىقى بىز
بېلىقلار ئۈچۈن ئىنتايىن مۇھىم، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

— بېلىق قاسرىقى بېلىقنىڭ قوغدىغۇچىسى بولۇپ، ئەتراپتىكى
مىكرۇبلاردىن ياللۇغلىنىشنىڭ ۋە كېسەللىكنىڭ ئالدىنى ئالىدۇ، —
دەپتۇ ئەيشىشى چۈشەندۈرۈپ. بېلىق، راكلار:
— دېگىنى توغرا، ھەقىقەتەن شۇنداق، — دېيىشىپ ئەيشىشنىڭ
گېپىنى قۇۋۋەتلەپتۇ.

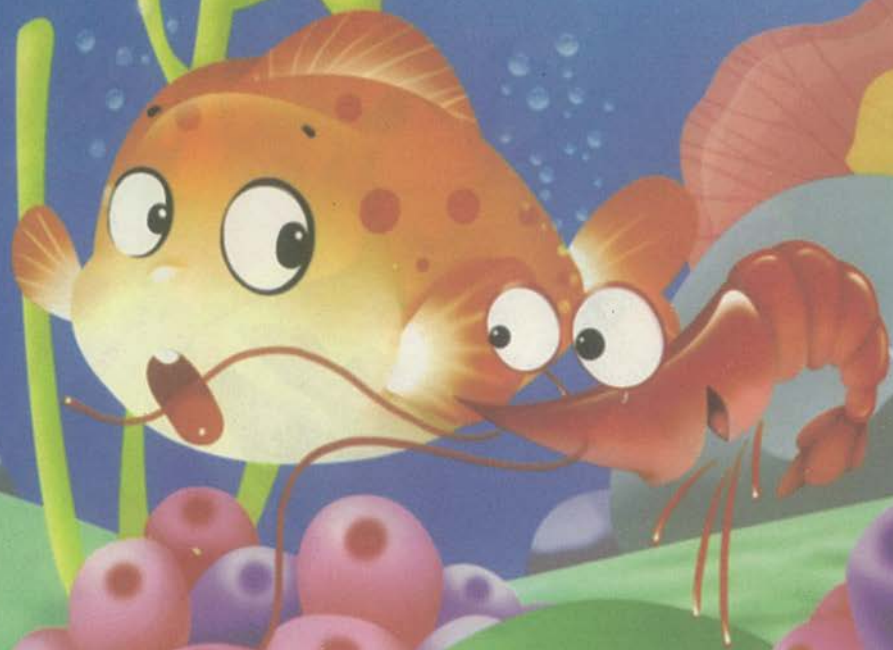
— بېلىق قاسرىقى بېلىق بەدىنىنىڭ بىر قىسمى بولۇپ، ئۇ بېلىقنىڭ بەدەن قۇرۇلمىسىنى شەكىللەندۈرىدۇ، — دەپتۇ ئېشىشى يەنە.
— توغرا، قارماققا ئۇ بىزنىڭ قېيىمىزغا ئوخشاش رول ئوينايدىكەن، — دەپ بېشىنى لىڭشىتىپتۇ كىچىك راي.

ئەيشىشى بېلىق قاسرىقىغا قىزىقىش بىلەن قاراپ يەنە:

— بېلىق قاسرىقى دەۋر ئالماشتۇرىدۇ، بىر قېتىم ئالماشتۇرىش ئۆتكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ، شۇڭا بېلىق قاسرىقىغا قاراپ بېلىقنىڭ قانچە ياشقا كىرگەنلىكىنى كۆرۈۋالغىلى بولىدۇ، — دەپتۇ. ھېلىقى بېلىق ھەيرانلىق ۋە قىزىقىش ئىلكىدە:

— ۋۇي، نېمەنداق غەلىتە، بېلىق قاسرىقىنىڭ يەنە قانداق رولى بار؟ —
دەپ سوراپتىكەن، كىچىك راي، قىزىل بېلىقنى تارتىپ:
— مەن قاراپ باقاي! سىز قانچە ياشقا كىردىڭىزكىن؟ — دەپتۇ.

ۋاكاكا ھېلىقى بېلىقنىڭ قاسرىقىنىڭ بار - يوقلىقىنى
بىلىپ بېقىش ئۈچۈن بەدىنىنى سىلاپ باقماقچى بوپتۇ - دە:
— بەدىنىڭدە راستلا قاسراق يوقما؟ — دەپ سوراپتۇ. بېلىق تۇ-
يۇقسىزلا غەزەپلىنىپ:

— يوقال، مەندىن يىراق تۇر، — دەپ ۋار-
قىراپ كېتىپتۇ. ئەيشىشى چۆچۈپ:
— ئاكا، ئۇنىڭغا يېقىنلاشما، — دەپ ۋاكا-
كانى توسۇپتۇ.

چىرايلىق بېلىق تۇيۇقسىز چىرا-
يىنى ئۆزگەرتىپ، بەدىنىنى تىكەنلەش-
تۈرۈپ، داپتەك تومپىيىپ، قورسىقى-
دىن «گۇ، گۇ» قىلىپ غەلىتە ئاۋاز چى-
قىرىشقا باشلاپتۇ. بېلىق، راكلار بېلى-
جاننىڭ بۇ غەلىتە ئاۋازىدىن بىئارام
بولۇپ قۇلىقىنى ئېتىۋېلىشىپتۇ.

بېلىق، راكلار نېمىش بولغىنىنى ئاڭقىد-
رالماي:

— ئۇ خاپا بولۇپ قالغانىدۇ؟

— ئۇنىڭ نېمانداق ئاچچىقى يامان.

— ۋايىجان! ئۇنىڭ ئاچچىقلانغان ھالىتى

نېمانداق بەتبەشرە، يوغان توپقىلا ئوخشايدى-

كەن، — دەپ كېتىشىپتۇ.

— ئاكا، ئۇنىڭ چىشىغا تەگمە، ئۇ

نامى چىققان تېرىككەك «يەل قورساق» بېلىق
بولۇپ، يەنە توقماق بېلىق دەپمۇ ئاتىلىدۇ. ئادەتتە ئۇنىڭ
قاسرىقىنى كۆرگىلى بولمايدۇ، ئەمما ئاچچىقلانغاندا قورسىق-
قى تەمبۇردەك يوغاناپ، بەدىنىدىكى تىكەنلىرى تىك تۇرۇپ
كېتىدۇ، — دەپتۇ ئەيشىشى ۋاكاكاغا چۈشەندۈرۈپ.

بۇ ۋاقىتتا، ھېلىقى كىچىك توقماق بېلىق يۇمىلاق قورسىقىنى كۆتۈرۈپ كۈچتۈڭگۈر پالۋانغا ئوخشاپ قالغان ئىكەن. ئۇ ۋاكالىغا غەزەپ بىلەن:

— ماڭا ئەدەپسىزلىك قىلىشقا پېتىنىڭىزما تېخى، — دەپ ۋارقىراپ كېتىپتۇ. بېلىق، راكلار بۇ چىرايلىق توقماق بېلىقنى ياسالمىلىق قىلىشقا ئۈستىكەن دەپ ئويلاپ قېلىشىپتۇ.

ۋاكاكاي پۇشايماق قىلىپ توقماق بېلىققا:
— مەن پەقەت بەدىنىڭدە قاسراق بارمۇ دەپ
تۇتۇپ باققان، — دەپتۇ. بېلىق، راكلارمۇ بىرلىكتە
ۋاكاكايغا قوشۇلۇپ:
— نېمانداق ئاچچىقنىڭنى يامان قىلسەن، —
دەپ ئەيىبلەپ كېتىپتۇ.

— مەن بۇرۇن ئۆيۈمنىڭ ئالدىدا سەيلە قىلغاچ، مەيلى كۈچۈك ياكى ئاسلان بولسۇن
ئۇلارنىڭ بېشىغا بوشقىنە ئۇرۇپ، ئەر كىلىتىپ قوياتتىم، — دەپتۇ ۋاككا چۈشەندۈرۈپ.
بېلىق، راكلار:

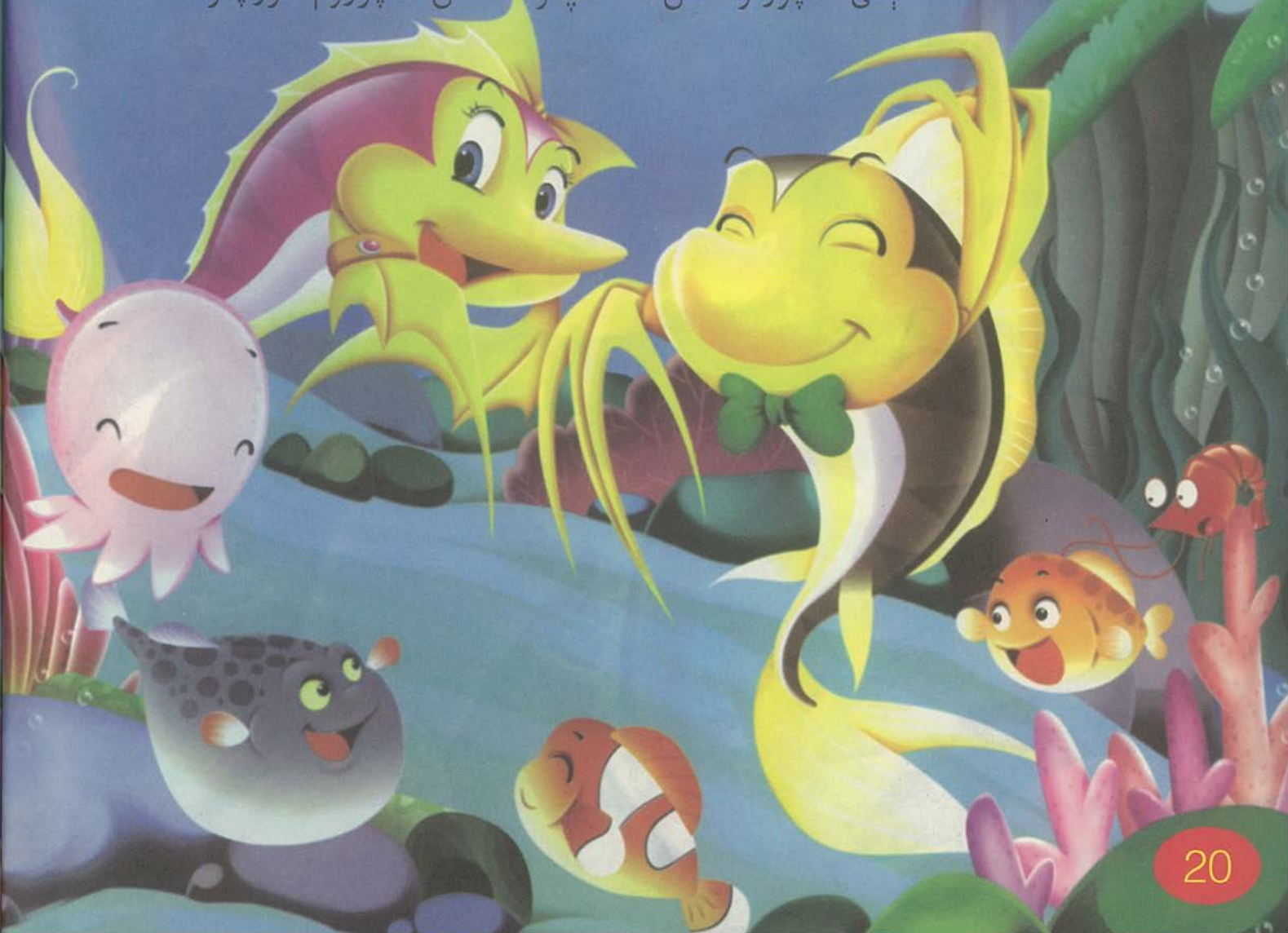
— ئۇچار بېلىق ئاكام ناھايىتى ئەدەبلىك.

— شۇنداق، شۇنداق، — دەپ ئۇنىڭغا يان بېسىشىپتۇ. ئەيشىشى پىخىلداپ كۈلۈپ كې-
تىپتۇ ۋە كۆڭلىدە: «ئىت، مۈشۈكلەرنى قانداق بوزەك قىلىدىغانلىقىنى دېمەيدۇ، تېخى» دەپتۇ
ئىچىدە.

بۇ ۋاقىتتا توقماق بېلىق بىر ئاز ئوڭايسىزلىنىپ:
— ئوقۇشماسلىق بوپتۇ، سىلەرنى خاتا چۈشىنىپ قاپتىمەن،
مېنى كەچۈرىۋەتكىن، — دەپ ۋاكادىن كەچۈرۈم سوراپتۇ.

ۋاككا تېرىككەك «يەل قورساق» نىڭ يوغان قورساق
بولۇپ ئۆزگىرىشىگە قىزىقىپ:
— قورسىقىڭنىڭ ئىچىدە نېمە بار؟ بىز كۆرۈپ باقساق
بولامدۇ؟ — دەپ سوراپتۇ.

بىراق، ھازىر توقماق بېلىقنىڭ بايقى يوغان قورسىقى كۆرۈنمەپتۇ. ۋاكاكا تې-
خىمۇ غەلىتىلىك ھېس قىلىپ، ئۇنى كۆزى كىچىكلىك قىلىۋاتىدۇ، شۇڭا نەرسە-
سىنى كۆپچىلىككە كۆرسەتكىلى ئۈنمىدى، دەپ ئويلاپ تۈزۈت قىلمايلا:

— ۋۇي، يانچۇقۇڭغا سېلىۋالغان نەرسە نەگە كەتتى؟ بىز بايىلا كۆرگەن
تۇرساق، ئۇنىڭغا كۆپچىلىك گۇۋاھ بولالايدۇ، — دەپ سوراپتۇ. بېلىق، راكلار توقماق
بېلىقنى چوقۇم ئويۇن ئويناۋاتىدۇ، دەپ قاراپ، ئۇنىڭدىن:

— توغرا، ئەمدى كۆرۈنمەيدىغۇ؟

— يانچۇقۇڭ يوق تۇرىدىغۇ؟ بىز ئىزدىشىپ بېرەيلى بولمىسا؟ — دېيىشىپتۇ.

توقماق بېلىق كۆپچىلىكنىڭ سۆزلىرىدىن ئوڭايسىزلىنىپ، قول ئىشارىسى بىلەن:

— ياق، ياق، ئۇ يوقاپ كەتمىدى، — دەپتۇ.

توقماق بېلىق ۋاكاكانىڭ تىكىلىپ قارشىدىن

چۆچۈپ:

— سىلەر دەۋاتقان يانچۇق مېنىڭ ھاۋا خالىتام بولدى.

دۇ، مەن قىسقا ۋاقىتتا جىق سۇ ئىچەلەيمەن ۋە ھاۋا سۇ.

مۈرۈۋالىمەن، بۇ ۋاقىتتا مەن يوغان قورساق بېلىق بولدى.

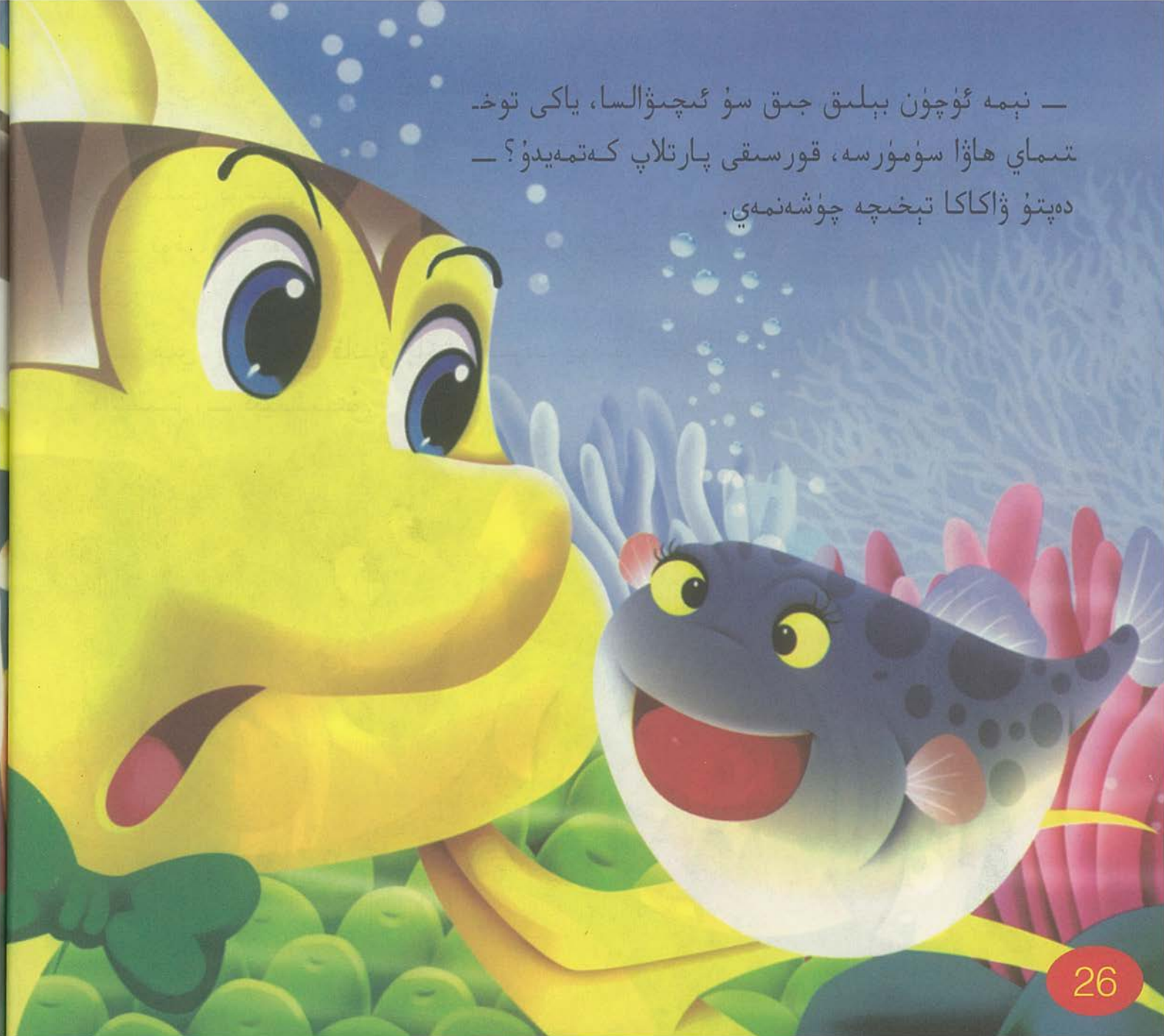
مەن، — دەپ چۈشەندۈرۈپتۇ.

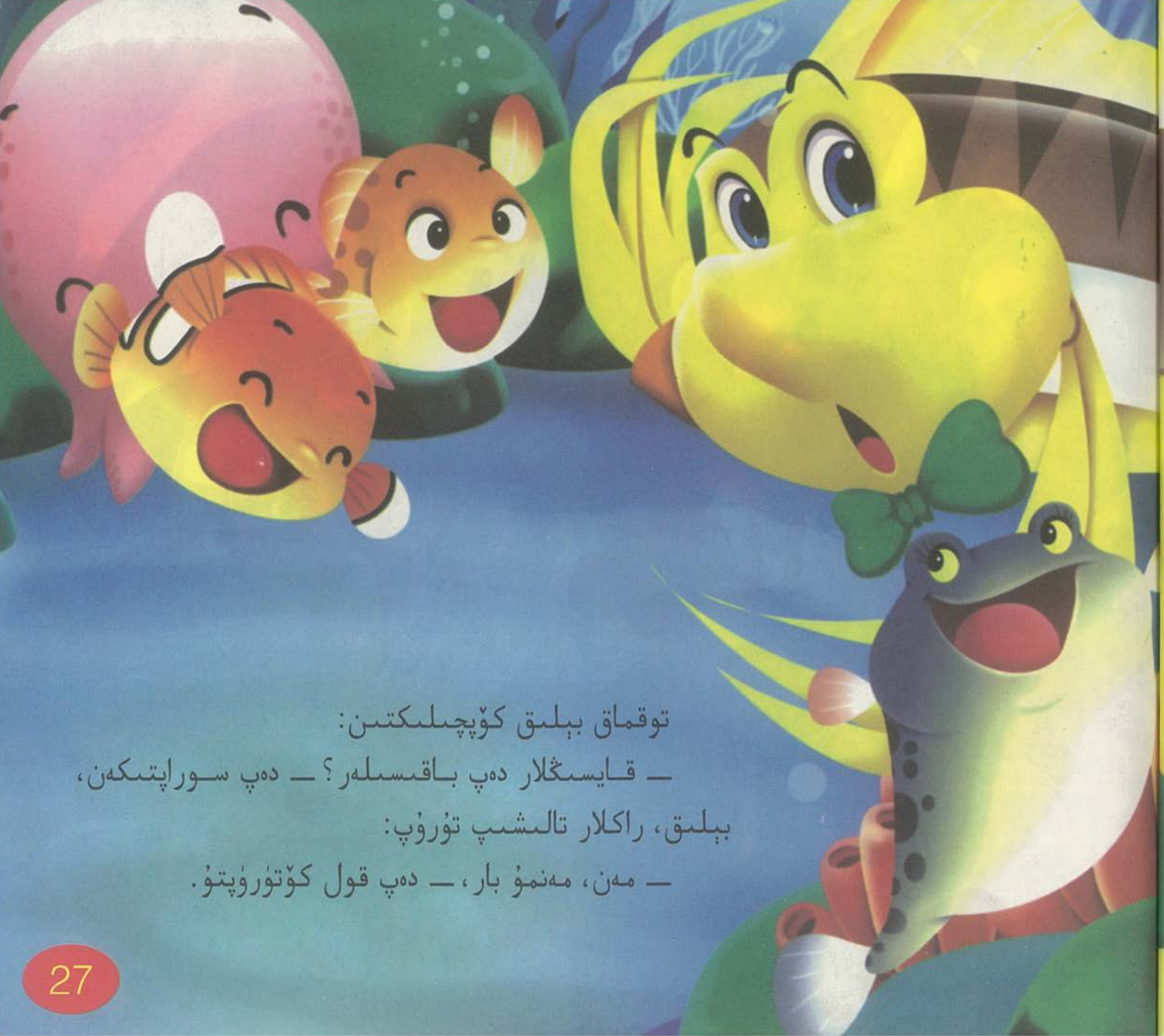

— ۋۇي، مەن چۈشەندىم، ئەسلىدە قورسىقىڭدىكىسى
ھاۋا ياكى دېڭىز سۈيى ئىكەن — دە، — دېگەن ئىكەن،
توقماق بېلىق بېشىنى لىڭشىتىپ تۇرۇپ:
— توغرا، — دەپتۇ. بېلىق، راكلار بىر ئاز ئۈمىدسىز-
لىنىپ:

— ھەي، بىز تېخى قانداق ياخشى نەرسە يوشۇرۇنغاندا
دۇ دەپتىمىز، — دېيىشىپتۇ.

— نېمە ئۈچۈن بېلىق جىق سۇ ئىچىۋالسا، ياكى توخ-
تىماي ھاۋا سۈمۈرسە، قورسقى پارتلاپ كەتمەيدۇ؟ —
دەپتۇ ۋاككا تېخىچە چۈشەنمەي.

توقماق بېلىق كۆپچىلىكتىن:

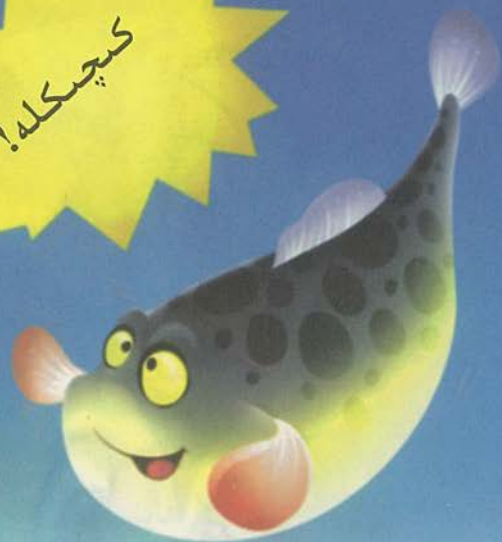
— قايسىڭلار دەپ باقىسىلەر؟ — دەپ سورايتىكەن،

بېلىق، راكلار تالىشىپ تۇرۇپ:

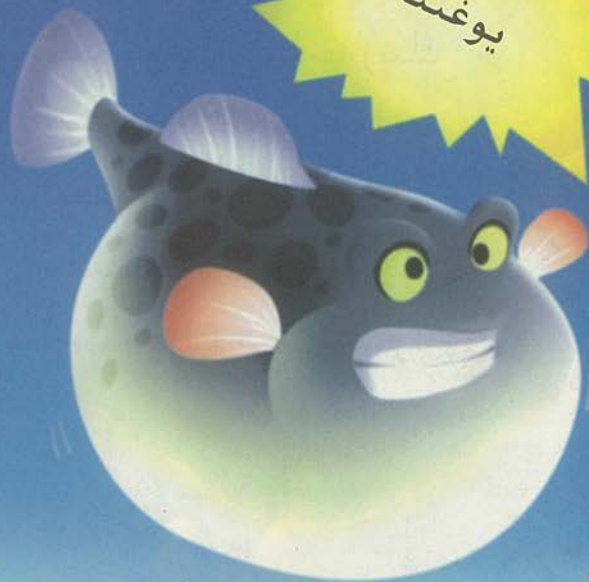
— مەن، مەنمۇ بار، — دەپ قول كۆتۈرۈپتۇ.

كېچىكلە!

يوغىنا!

توقماق بېلىق كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچە قورسىقىنى كۆپتۈرۈپ:
— بىز توقماق بېلىقلارنىڭ بەدىنى ئالاھىدىرەك بولۇپ، بىزنىڭ ھاۋا خالىتىمىز بىۋاسىتە ئىچكى ئەزالىرىمىز بىلەن تۇتاش، يەنە كېلىپ ئىچكى ئەزالىرىمىزنىڭ بىر قىسمى دې-يىشكىمۇ بولىدۇ. لازىم بولغاندا، مۇسكۇللىرىمىز ئىچكى ئەزالىرىمىزنى ئېتىش، ئېچىش رولىنى ئۆتەپ، ئالاھىدە قاپقاق ئارقىلىق ھاۋا ۋە سۇنى قورسىقىمىزغا قاپلايدۇ، — دەپ چۈ-شەندۈرۈپتۇ. بېلىق، راكلا غەلىتىلىك ھېس قىلىپ:
— ۋۇي، ئۇ ھەقىقەتەن سېھىرگەر دەك يامانكەن، — دەپ ماختاپ كېتىشىپتۇ.

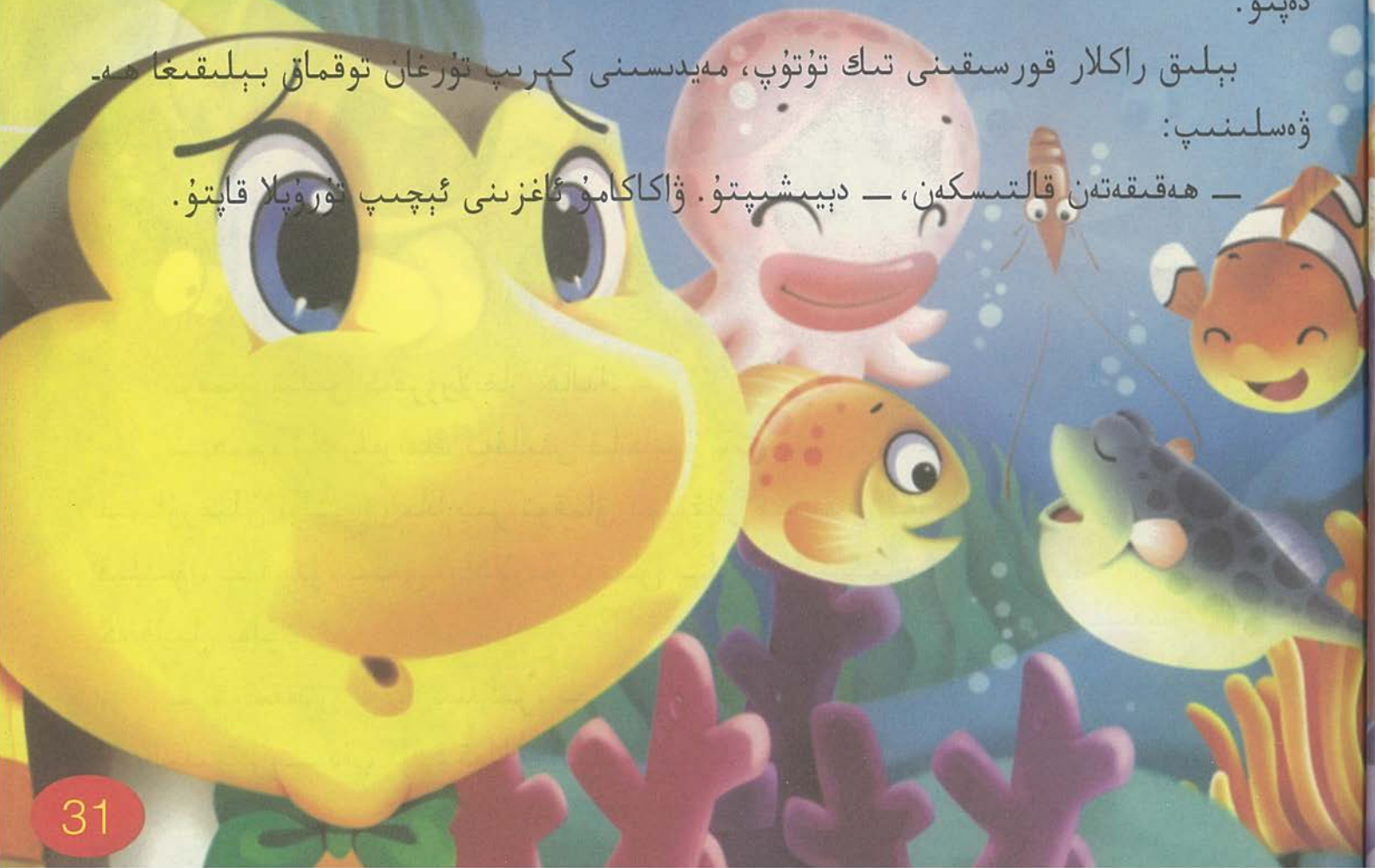
توقماق بېلىق ئەسلىي ھالىتىگە قايتىپ:
— مەن ئاخىرى بىز توقماق بېلىقلارنىڭ
نېمە ئۈچۈن قاسرىقى بولمايدىغانلىقىنى بىلدىم
دەيتكەن، كۆپچىلىك تېخىمۇ قىزىقىپ:
— نېمە ئۈچۈن، چاققانراق دەپ بەرسەڭچۇ؟
چوقۇم قىزىقارلىق، — دەپ سوراپ كېتىشىپتۇ.

توقماق بېلىق كۆپچىلىكىنىڭ ئۆزىگە قاراپ تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ، قۇيرۇقىنى پۇلاڭلىدى.
تىپ تۇرۇپ:

— بىز توقماق بېلىقنىڭ ئەزەلدىنلا تاغاق سۆڭىكىمىز يوق بولۇپ، مەيدىمىزدە تىكەنمۇ
يوق، بەدىنىمىزدە قاسراقمۇ يوق، بۇنداق بولغاندا، قورسىقىمىز تېخىمۇ يوغان كۆرۈنىدۇ، —
دەپتۇ.

بېلىق راكلار قورسىقىنى تىك تۇتۇپ، مەيدىسىنى كېرىپ تۇرغان توقماق بېلىقىغا ھە-
ۋەسلىنىپ:

— ھەقىقەتەن قالتىسكەن، — دېيىشىپتۇ. ۋاككامۇ ئاغزىنى ئېچىپ تۇرۇپلا قاپتۇ.

توقماق بېلىق مەغرۇرلانغان ھالدا:

— ھىم، ئادەملەرنىڭ ئەقلىنى قانداقمۇ بىز بىلەن سې-
لىشتۇرغىلى بولسۇن، مانا بىز توقماق بېلىقلار ھەقىقىي ئە-
قىللىق، — دەپتۇ. بېلىق، راكلارمۇ توقماق بېلىقنىڭ دېگىنىد-
ىگە قايىل بولۇپ:

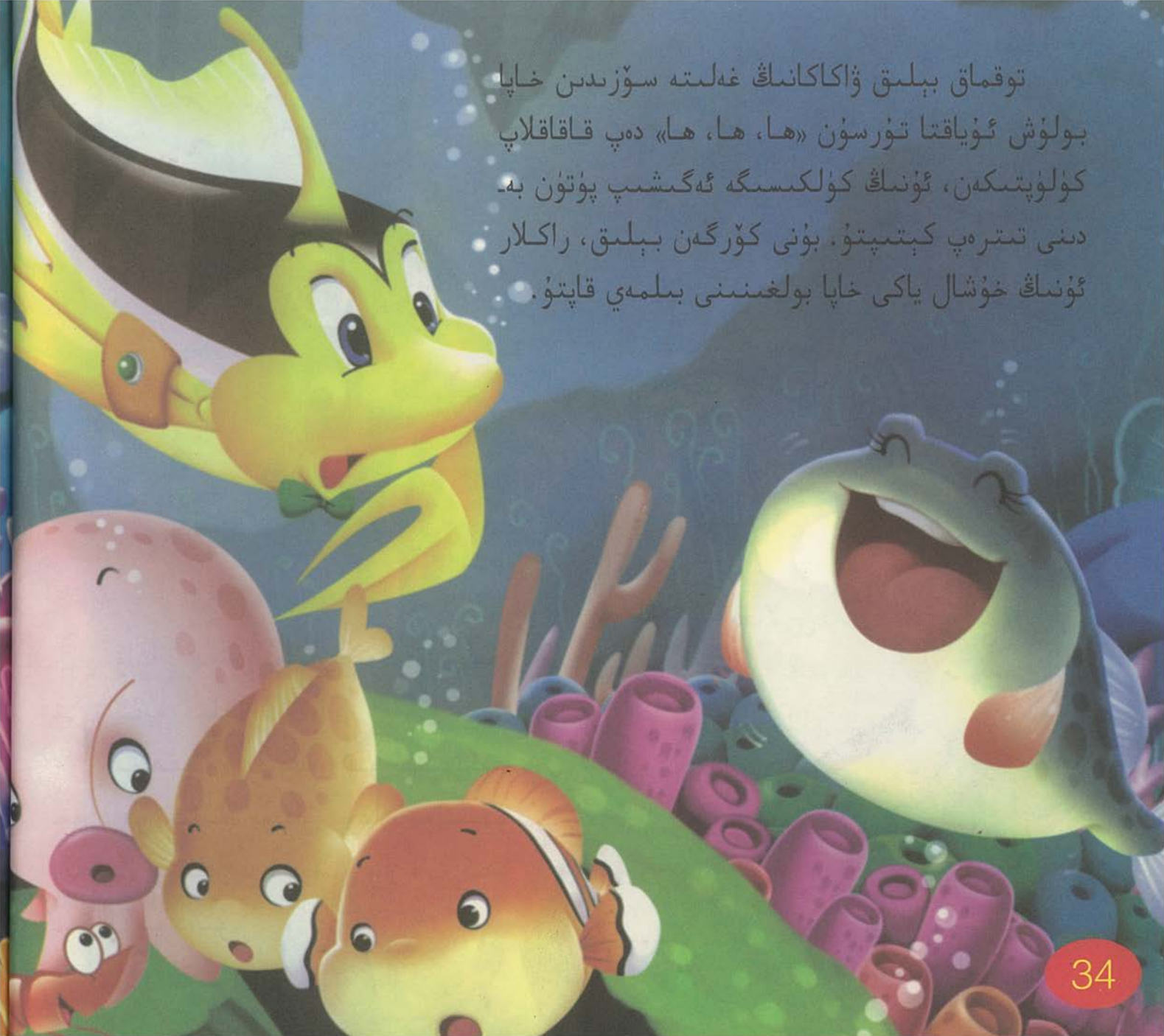
— ھەقىقەتەن توغرا دېدىڭىز، بىز بۇرادەرلەر سىزدىن پە-
خىرلىنىمىز، — دەپ ئۇنى قوللاپ كېتىشىپتۇ.

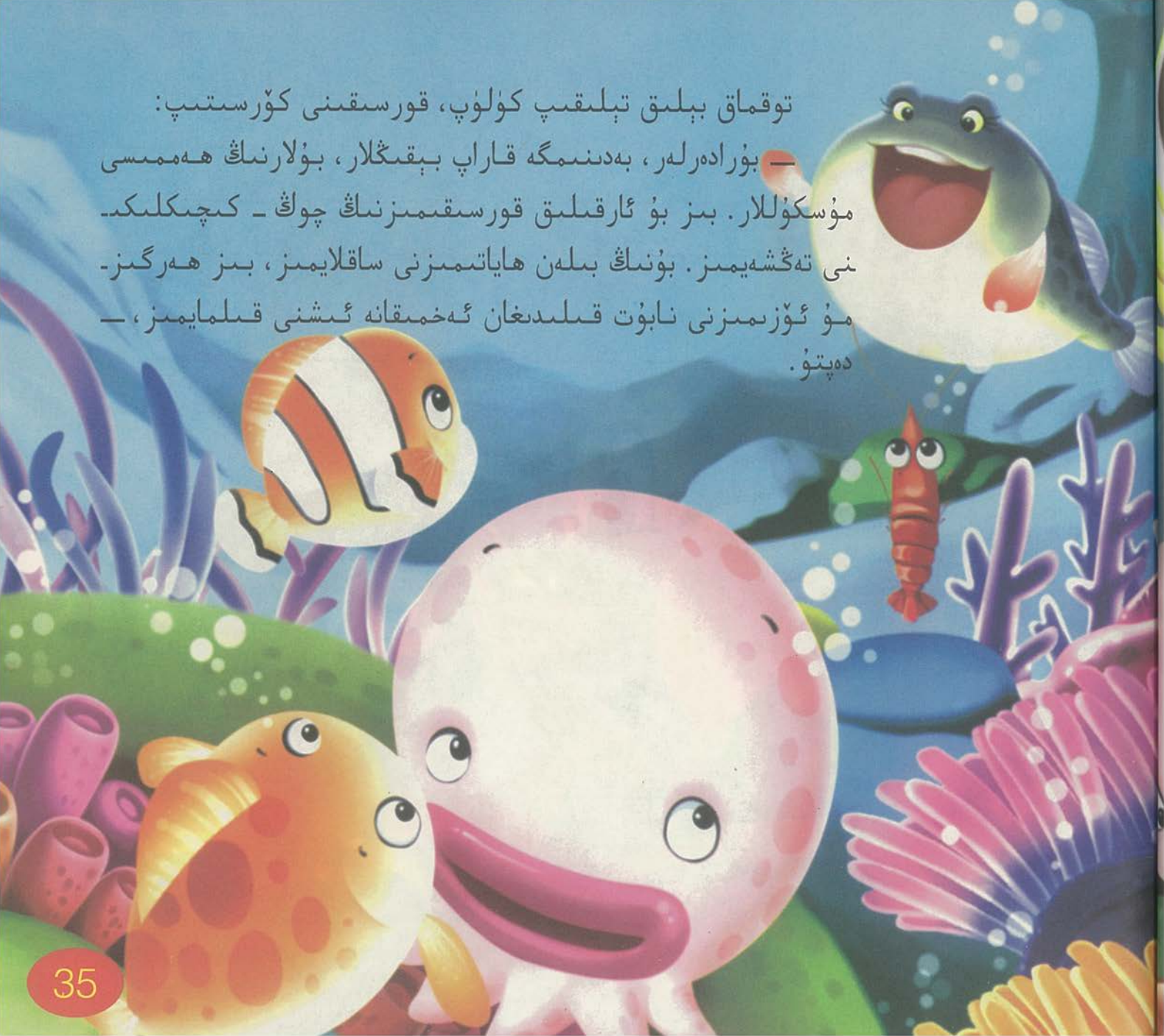
ۋاكاكا قايىل بولماي، توقماق بېلىق
نى زاڭلىق قىلغاچ:

— ھىم، ھەقىقەتەن پو ئاتىدىكەن.
سەن، قورسىقىڭ بۇنداق يوغان بولسىمۇ
«پو» نى ئېتىۋەرسە قورساق پارتلاپ كەت-
مەمدۇ؟ — دەپتۇ.

توقماق بېلىق ۋاكاكانىڭ غەلىتە سۆزىدىن خاپا
بولۇش ئۇياقتا تۇرسۇن «ھا، ھا، ھا» دەپ قاقاقلاپ
كۈلۈپتىكەن، ئۇنىڭ كۈلكىسىگە ئەگىشىپ پۈتۈن بە-
دىنى تىترەپ كېتىپتۇ. بۇنى كۆرگەن بېلىق، راكلار
ئۇنىڭ خۇشال ياكى خاپا بولغىنىنى بىلمەي قاپتۇ.

توقماق بېلىق تېلىقپ كۈلۈپ، قورسىقىنى كۆرسىتىپ:
— بۇرادەرلەر، بەدىنىمگە قاراپ بېقىڭلار، بۇلارنىڭ ھەممىسى
مۈسكۇللار. بىز بۇ ئارقىلىق قورسىقىمىزنىڭ چوڭ - كىچىكلىكىدە
نى تەڭشەيمىز. بۇنىڭ بىلەن ھاياتىمىزنى ساقلايمىز، بىز ھەرگىز
مۇ ئۆزىمىزنى نابۇت قىلىدىغان ئەخمىقانه ئىشنى قىلمايمىز،
دەپتۇ.

ۋاكاكا بۇرادەرلىرىنىڭ توقماق بېلىقنىڭ ياخشى گېپىنىلا
قىلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ تۈزۈت قىلمايلا:

— سېنىڭ ئاچچىقنىڭ نېمانچە يامان؟ دائىم شۇنداق ئاچچىق—
لىنامسەن؟ — دەپ ئۇنىڭ كەمچىلىكىنى يۈزىگىلا ئېيتىپتۇ.
بېلىق، راكلار:

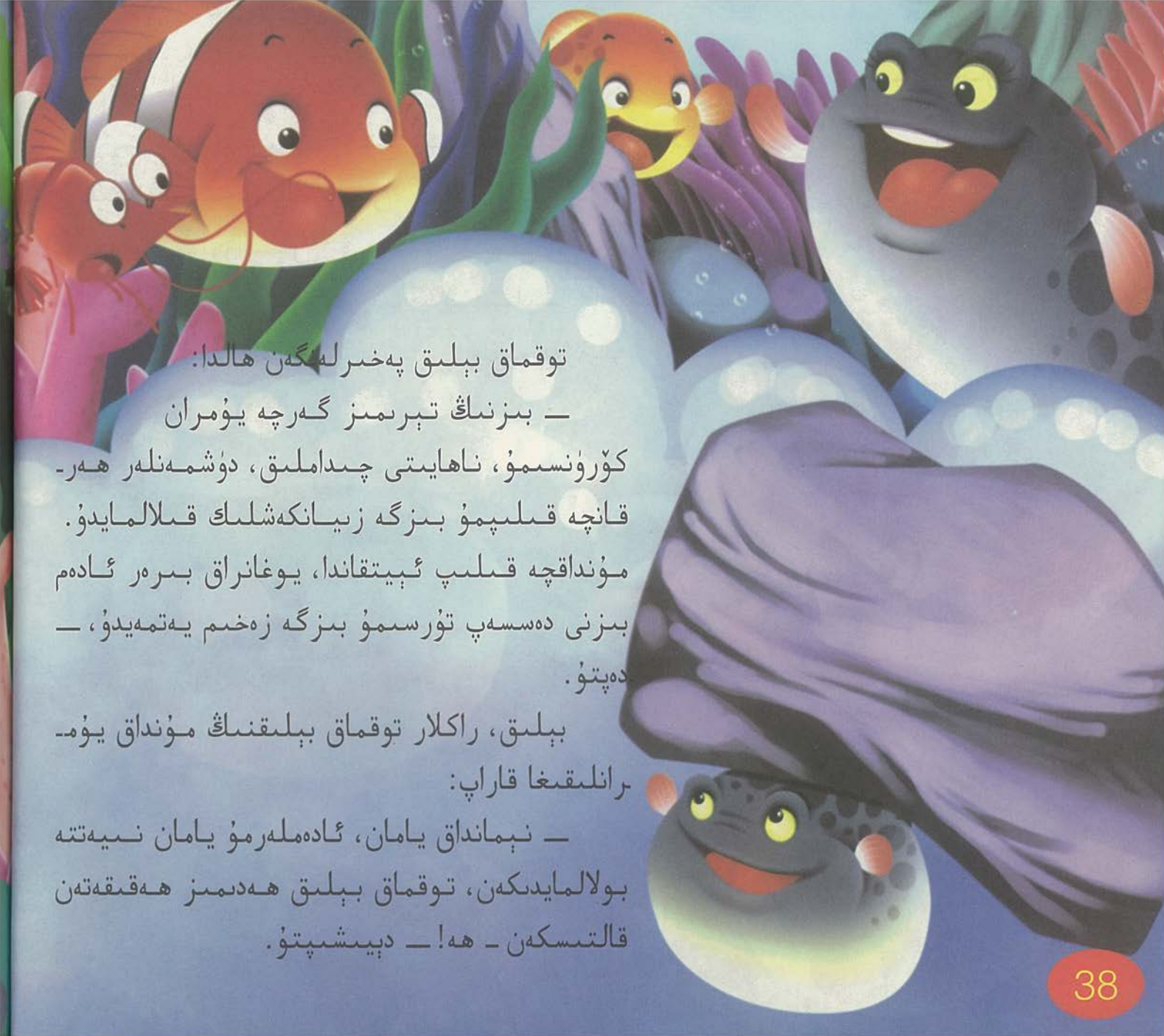
— شۇنداق، دائىم ئاچچىقلاش سالامەتلىككە زىيانلىق، — دەپ
نەسىھەت قىپتۇ.

ھوي! ئامال بولمىدى،
ئۇنىڭ ئېغىزى مېنىڭ ئېغىزىم
زىمىدىمۇ يوغان ئىكەنغۇ!

توقماق بېلىق كۆپچىلىكنىڭ سەمىمىيلىكىنى كۆرۈپ:
— كۆپچىلىك خاتا چۈشىنىپ قاپسىلەر؟ مەن سىلەر
ئويلىغاندەك تېرىككەك ئەمەس، پەقەت دۈشمەنگە ئۇچرىغاندىلا،
يەلقورساق بولۇۋالىمەن، بۇ ۋاقىتتا بەدىنىم كۆپۈپ، تىكەنلىك
ھالەتكە كېلىدۇ، دۈشمەنلەر بىزگە يېقىنلىشالماي شۆلگىيىدۇ.
نى ئېقىتىپ كېتىپ قالىدۇ، — دەپ چۈشەندۈرۈپتۇ.

توقماق بېلىق پەخىرلەنگەن ھالدا:

— بىزنىڭ تېرىمىز گەرچە يۇمران

كۆرۈنسىمۇ، ناھايىتى چىداملىق، دۈشمەنلەر ھەر-

قانچە قىلىپمۇ بىزگە زىيانكەشلىك قىلالمايدۇ.

مۇنداقچە قىلىپ ئېيتقاندا، يوغانراق بىرەر ئادەم

بىزنى دەسسەپ تۇرسىمۇ بىزگە زەخم يەتمەيدۇ، —

دەپتۇ.

بېلىق، راكلار توقماق بېلىقنىڭ مۇنداق يۈم-

رانلىقىغا قاراپ:

— نېمانداق يامان، ئادەملەرمۇ يامان نىيەتتە

بولالمايدىكەن، توقماق بېلىق ھەدىمىز ھەقىقەتەن

قالتىسكەن — ھە! — دېيىشىپتۇ.

ئەيشىشى توقماق بېلىققا قىزىقىپ:
— سىز بايا دېگەندەك، قورسىقىڭلارغا
ھاۋا ۋە سۇ قاچىلايدىكەنسىلەر، ئۇنداقتا سىلەر
دېڭىز سۈيىنى قاچىلاشنى ياخشى كۆرەمسىلەر
ياكى ھاۋانىمۇ، — دەپ سوراپتۇ.

توقماق بېلىق بۇ سوئالغا ئويلىنىپمۇ قوي.

ماستىن:

— ئەلۋەتتە دېڭىز سۈيىنى - دە، چۈنكى
دېڭىز سۈيىنى ئاسان سىرتقا چىقىرىۋېتىلەيمىز،
مۈسكۈلنى چىڭتساقلا، دېڭىز سۈيى ئۆزلىكىدىن
«غورت، غورت» قىلىپ چىقىپ كېتىدۇ، — دەپ
جاۋاب بېرىپتۇ.

— لېكىن ھاۋانى بولسا، ئاستا - ئاستا، ئاز - ئازدىن
قىسىپ چىقىرىشقا توغرا كېلىدۇ، — دەپتۇ ئارقىدىنلا.

ئەيشىشى چۈشەنگەندىن كېيىن، ئۇلارغا چىن كۆڭلىدىن
قايىل بوپتۇ ۋە:

— ۋۇي، سىلەرنىڭ ئالاھىدە تېخنىكاڭلارمۇ بار ئىكەن، —
دەپتۇ. بېلىق، راكلار ئاڭقىرالماي، ئۆزئارا:

— تېخنىكا دېگەن نېمە گەپ؟

— توغرا، توقماق بېلىق ھەدىمىز ھەقىقەتەن قالتىسكەن، —
دەپ كۈسۈرلىشىپتۇ، ۋاكاكانىڭ بۇنى ئاڭلاپ يەنىلا قايىل بولغۇ-
سى كەلمەپتۇ.

ئەيشىشى يەنە بىر مۇھىم مەسىلىنى سورىماقچى
بويىتۇ - يۇ، ئەمما توقماق بېلىقنىڭ ئاڭلاپ خاپا بولۇشى-
دىن ئەنسىرەپ گەپنى ئەگىتىپ تۇرۇپ:

— توقماق... ھەدە، مەن يەنە بىر سوئال
سوراي دېگەن، پەقەت بىر ئاز، بىر ئاز... —
دەپ دېيىش - دېمەسلىكىنى بىلەلمەي تۇرۇپ
قايتۇ. توقماق بېلىق خۇش پېئىللىق بىلەن:
— نېمىنى سورىماقچى ئىدىڭىز؟ نېمە-
گە خىجىل بولىسىز؟ — دەپتۇ.

— توقماق بېلىق ھەدە، باشقىلاردىن «توقماق بېلىق يې-
يىشلىك» دېگەندەك گەپلەرنى ئاڭلىدىم، بۇ نېمە دېگەن گەپ؟ —
دەپ سورايتۇ ئەيشىشى. بېلىق، راكلارمۇ بۇنىڭغا قىزىقىپ:
— توغرا، بۇ نېمىدېگەن گەپ؟ — دەپ سورايتۇ.

بۇ ۋاقىتتا توقماق بېلىقنىڭ قورسىقى
تۇيۇقسىز تەمبۇردەك يوغاناپ، چىشلىرىنى
غۇچۇرلىتىپ تۇرۇپ:

— بىزنىڭ گۆشىمىز ھەقىقەتەن مەزە-
لىك، بۇ بىزنىڭ خاتالىقىمىزمۇ؟ ئادەملەر
يالماۋۇزدەك ئاچ كۆز، ئۇلارنىڭ مەقسىتى
ئامال تېپىپ بىزنى يېيىش! — دەپتۇ.

توقماق بېلىق ئاچچىقلانغانسېرى يۈزى قىزىرىپ، چىشلىرى
كىرىشىپ كېتىدىكەن. ئۇ:

— ھىم، ئەجەبا بىز توقماق بېلىقلار شۇنچە بوزەكمەنمىز؟
تېنىمىزدىكى ئىچكى ئەزالاردا قان، تېرە، كۆزلىرىمىزدە ئىنتايىن
زەھەرلىك ماددا بار. كىشىلەر بىزنى يېگەن ھامان زەھەرلىنىپ قالىدۇ.
ئۇنىڭ داۋاسى تېپىلغىنى يوق، — دەپتۇ. بېلىق، رايكلار تەڭلا:
— ناھايىتى ياخشى بوپتۇ، — دەپ ئۇنى قوللىشىپتۇ.

توقماق بېلىق سۆزلىگەنسېرى ئاچچىقلىنىپ:
— كىشىلەر ھەرقانچە ئامال قىلىپمۇ بىزنىڭ بەدىنىمىزنى
مىزدىكى زەھەرنى يوقىتالمايدۇ، دۈملىسىمۇ، ھاراققا چىلىد-
سىمۇ، تۈزلىسىمۇ بىكار، — دەپتۇ. سۆزلىگەنسېرى ئۇنىڭ
بەدىنىدىكى تىكەنلەر كۆپىيىشكە باشلاپتۇ، بېلىق، راكلارمۇ
مۇشتلىرىنى تۈگۈپ توقماق بېلىقنى قوللاپ:
— توغرا، قاراپ تۇرسۇن! قېنى كىم يامانكىن، — دېيىد-
شىپتۇ.

ئەيشىشى توقماق بېلىقنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ،
بىر ئاز تەئەججۈپلىنىپ، ۋاكاكانىڭ قۇلىقىغا:
— ئاكا، چاققانراق كېتىۋالايلى، ئۇلار بىزنىڭ ئا-
دەملىكىمىزنى بىلىۋالسا، تازا ياخشى بولمىغۇدەك، —
دەپ پىچىرلاپتۇ.

توقماق بېلىق

توقماق بېلىق يەنە تې-

رىككەك «يەل قورساق بېلىق»،

«گازلىق بېلىق» دەپمۇ ئاتىلىدۇ. ئىلمان بولغان دېڭىز

سۈيىدە، دېڭىز ئاستىدا ياشايدىغان بېلىق تۈرى، بەدىنى قىسقا

ھەم سېمىز بولۇپ سانجاق - سانجاق تىكەنلەر بار، خەتەرگە يولۇق-

قان ھامان سۇ ياكى ھاۋانى يۇتۇۋېلىپ، بەدىنىنى يۇمىلاق توپقا

ئوخشاش قىلىپ، دۈشمەننىڭ زىيانكەشلىكىگە تاقابىل تۇرىدۇ.

نۇرغۇن توقماق بېلىقنىڭ ئىچكى ئەزاسىدا بىر خىل ئۆتكۈر زەھەرلىك ماددا بار.

ئۇلارنىڭ مۇسكۇلىدا زەھەر بولماستىن، تۇخۇمدىنى ۋە جىگرىدە كۈچلۈك زەھەر بو-

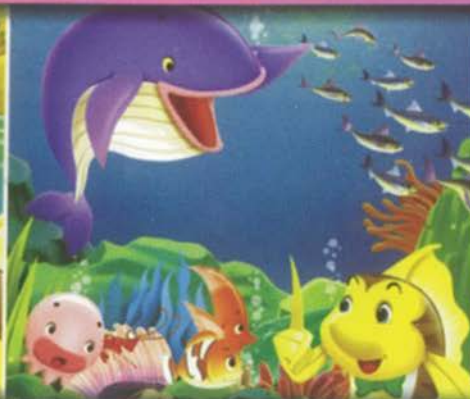
لىدۇ، گەرچە توقماق بېلىقتا زەھەر بولسىمۇ، ئۇنىڭ گۆشى يۇمران، يېيىشلىك. شۇڭا

كىشىلەر ئارىسىدا «ئۆلسەڭمۇ توقماق بېلىق گۆشىنى يەپ ئۆل» دەيدىغان گەپ بار.

كېيىنكى قىسىم مزمۇنى

«ساردىنا بېلىقى بىلەن كىتىنىڭ جېڭى»: ۋاككاكا كۆپچىلىككە ساردىنا بېلىقىنىڭ كىت بىلەن كۈرەش قىلىشى توغرىدا سىزدىكى ھېكايىسىنى سۆزلەپ بېرىدۇ. بىر كۈنى ساردىنا بېلىقلىرى بىر ئاچ قالغان كىتقا ئۇچراپ قالىدۇ، قانداق قىلىش كېرەك؟ ساردىنا بېلىقى بىر ياخشى ئامال تاپىدۇ... ئەمىسە، ساردىنا بېلىقى قانداق ياخشى ئامال بىلەن يوغان كىتقا تاقا- بىل تۇرغاندۇ؟

بىلىم — قولىڭىز يېتىدىغانلا جايدا.
بۇ كىتاب سىزگە ئەزەلدىن ئاڭلاپ باقمىغان
ھېكايىلەرنى ئېيتىپ بېرىدۇ.
بۇ كىتاب بالىلارنى ئىلىم - پەن قەسىرىگە
باشلاپ بارىدۇ.

مەجمۇئە نامى: دوكتۇر ئانا سۆزلەپ بەرگەن ھېكايىلەر

كىتاب نامى: تېرىككەك «يەل قورساق»

تۈزگۈچى: لى چېڭچېڭ

تەرجىمە قىلغۇچى: مارجان ئۆمەر

مەسئۇل مۇھەررىرى: نۇرئالىيە ئابدۇكېرىم

مەسئۇل كوررېكتورى: مەرھابا تەۋەككۈل

بەت ياسىغۇچى: ئۈرۈمچى بېياۋگەنجى كىتاب لايىھەلەش چەكلىك شىركىتى

نەشرىيات: شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت - فوتو سۈرەت نەشرىياتى

شىنجاڭ ئېلېكترون ئۇن - سىن نەشرىياتى

تارقاقچى: شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسى

زاۋۇت: شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتى

فورماتى: 880mm × 1230mm 1/24

باسما تاۋىقى: 2

نەشرى: 2011 - يىلى 5 - ئاي 1 - نەشرى

بېسىلىشى: 2011 - يىلى 6 - ئاي 1 - بېسىلىشى

كىتاب نومۇرى: ISBN 978-7-5469-1357-5

ئومۇمىي باھاسى: 58.00 يۈەن (جەمئىي ئون كىتاب)

5.80

总定价: 58.00 元 (全十册)